

Serviceplan för Avesta kommun

Innehållsförteckning

Serviceplan för Avesta kommun	1
1. Bakgrund	2
1.1 Syfte	2
1.2 Övergripande mål	2
1.3 Arbetet hittills	2
1.4 Samhällskriser	3
2. Definitioner	4
2.1 Grundläggande kommersiell service	4
2.2 Viss offentlig service	4
2.3 Landsbyggsdefinition	4
3. Serviceplanens koppling till Regionala Serviceprogrammet & andra strategier	7
3.1 Dalastrategin 2030	7
4. Avesta kommuns serviceplan	10
4.1 Prioriterade områden	10
4.2 Utveckling & möjligheter framåt	11
4.3 Lägesbeskrivning	12
4.4 Prioriterade insatser	13
5. Hållbarhet	14
5.1 Hållbarhet i Regionala Serviceprogrammet	14
5.2 Hållbarhet i Avesta kommun	14
6. Utdrag ur Översiktsplan för Avesta kommun	15
6.1 Tema Service	15
6.2 Tema Skola och Utbildning	15
Bilaga 1. Framtagandet i Avesta kommun	17
1.1 Södra By	17
1.2 Fors	18
1.3 Horndal	18
1.4 Slutsats	18
Bilaga 2	20
2.1 Ett klimatsmart Dalarna	20
2.2 Ett konkurrenskraftigt Dalarna	20
2.3 Ett sammanhållet Dalarna	21
Bilaga 3 Hållbarhet i Avesta	23
3:1 Avesta kommun ska verka för social hållbarhet	23
3:2 Avesta kommun ska verka för ekonomisk hållbarhet	23
3.3 Infrastruktur och kommersiell service	24

1. Bakgrund

1.1 Syfte

Syftet med serviceplanen är att ge en helhetsbild av den tillgängliga servicen, både kommersiell och offentlig, som finns på landsbygder samt ha en plan för vad som är rimlig servicenivå och hur den nivån ska upprätthållas. En aktuell serviceplan är en förutsättning för att Region Dalarna ska ta eventuella beslut om ekonomiskt stöd till lanthandeln, eller initiativ som syftar till att behålla den servicen som en lanthandel kan erbjuda. Serviceplanen är också ett verktyg för olika aktörer som vill utveckla landsbygden och ska ses som ett komplement till kommunens översiktsplanarbete.

1.2 Övergripande mål

En god servicenivå i hela kommunen så att alla trivs i sin vardag och bor kvar samt att vi kan attrahera fler att bo och verka i vår bygd.

1.3 Arbetet hittills

År 2009 togs en serviceplan för Avesta kommun fram genom att boende och verksamma i bygden tillfrågades. På öppet utannonserade möten, ledda av processledare, fick man en möjlighet att diskutera vad som fanns i form av lokal service och vad man tyckte behövdes. Framför allt också tala om vad i den service som fanns som upplevdes som extra viktig.

Mötena ägde rum i kommundelarna Södra By, Fors och Horndal och invånare och företagare bjöds in för att tillsammans med kommunens tjänstemän och politiker, diskutera offentlig och kommersiell service. Övriga delar av kommunens landsbygd är tätortsnära.

Under de år som gått sedan Avesta kommuns serviceplan antogs, har ledande politiker och tjänstemän fortsatt träffar och dialogkvällar i kommunens olika bygder.

Nätverket Träffpunkt Avestabygd är politiskt förankrat och där ordnas träffar på exempelvis bygdegårdar eller i andra allmänna samlingslokaler med syfte att kunna informera och att få information om vad som uppfattas som viktigt i närområdet.

Historiskt har det varit flera träffar per år men antalet har varierat från år till år och efter Coronapandemin behöver nya arbetssätt för nätverket Träffpunkt Avestabygd tas fram.

Den nya majoriteten i Avesta ser fram emot att jobba med detta under den nya mandatperioden.

Folkare Landsbygdsforum¹ är ett formellt nätverk som leds av kommunfullmäktiges ordförande med en kommunal tjänsteperson som sekreterare och tillsammans med representanter från kommunens olika kommundelar. Representanterna kommer från olika utvecklingsgrupper eller föreningar som ägnar sig åt landsbygdsutveckling, samt LRF.

¹ Ordet Folkare är av äldre härkomst och betyder ungefär "Den som bor vid sandområdet", eller "Bygden invid sandområdet" och syftar på sandområdet mellan Folkärna kyrka och Jularbo.

Syftet är att främja landsbygdens utveckling i Avesta kommun. Folkare Landsbygdsforum förvaltar kommunens aktivitetsstöd för utvecklingsstöd på landsbygden. Nätverket utser också årligen Årets landsbygdsinsats.

Kommunen har idag kontakt med de tre etablerade utvecklingsgrupperna som följer de kommundelar som ingår i gällande serviceplan. By utvecklingsgrupp, Horndalsgruppen och Forsgruppen.

Med dessa tre grupper har kommunens tjänstemän haft god samverkan men nya krafter behövs för att få igång samtal och diskussioner efter Coronapandemin.

Den senaste revideringen av Avesta kommuns Serviceplan gjordes 2016. Serviceplanen som utarbetas under 2022 kommer att uppdateras varje mandatperiod om politiken inte beslutar annat.

1.4 Samhällskriser

I tider med kriser blir kommunens beredskap allt viktigare. I Avesta kommun upprättas en Risk- och sårbarhetsanalys under varje ny mandatperiod för att kunna stå beredda i händelse av en krissituation.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) skickade år 2018 ut broschyren Om kriget eller krisen kommer till samtliga hushåll i Sverige. Insikten om samhällets sårbarhet blev en väckarklocka för många. Vi ska ha kontanter hemma samtidigt som kontanthantering avvecklas i snabb takt. Vi kan inte räkna med Internet samtidigt som digitala lösningar ersätter fysiska samhällsfunktioner.

Den snabba omställningen till mer digitalt arbete under Coronapandemin har öppnat för att fler tjänster skulle kunna erbjudas på en servicepunkt. Den kan fungera som kontorshotell där medborgare kan hyra eller låna en kontorsplats under en begränsad tid, eller som en mötesplats när många jobb blir alltmer digitala och människor jobbar hemifrån.

Genom att stärka dagligvarubutikerna i de prioriterade områdena så kommer även de att vara stärkta vid en kris. Det kan finnas möjlighet till att de då kan erbjuda exempelvis utökad samhällsservice.

2. Definitioner

2.1 Grundläggande kommersiell service²

Med grundläggande kommersiell service menas tillgång till dagligvaror, drivmedel, laddstolpar, post och paket, apotek och grundläggande betaltjänster (dagskassahantering kontanter, betalningsförmedling över disk).

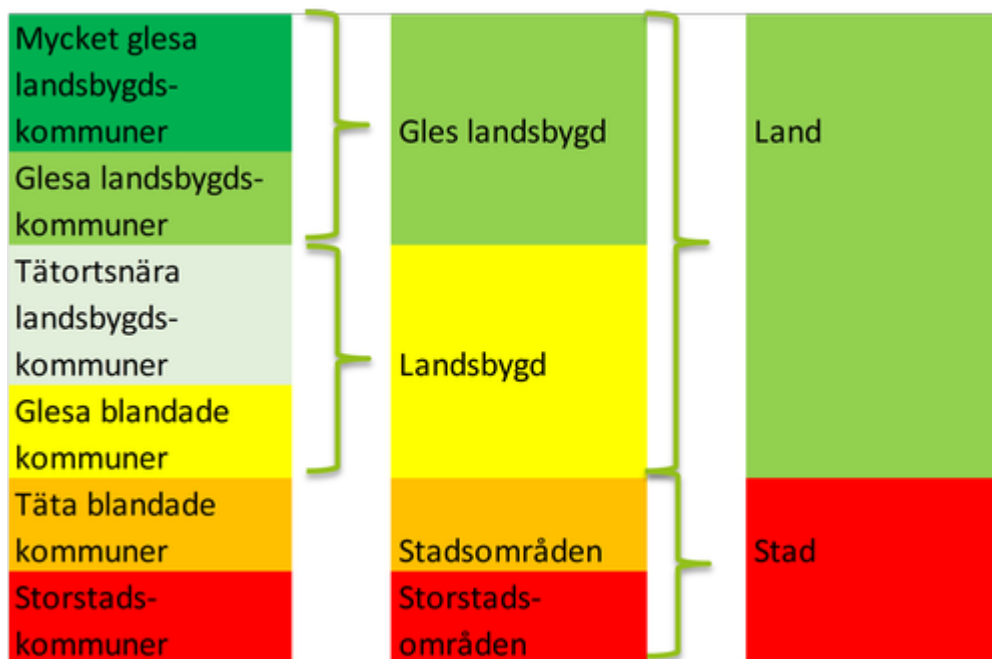
2.2 Viss offentlig service³

Tillväxtverket har särskilt pekat ut grundskolor och vårdcentraler. Viss offentlig service kan också avse sådan service som kan kopplas till servicepunkter, exempelvis bibliotek och kulturella mötesplatser, samordning av godstransporter och kollektivtrafik, information och paketering kopplat till besöksnäring, lokal för sambandscentral/lager i händelse av olika större kriser i anslutning till lanthandel, digital delaktighet, nära vård, tandvård/vårdcentral i bussform eller lokaler för uppkoppling mot inrättningar som tillgängliggör service till invånarna.

2.3 Landsbygdsdefinition⁴

Jordbruksverket har sedan 2015 en landsbygdsdefinition som innebär att vi delar in kommunerna i sex olika kategorier. Metoden för att kategorisera kommunerna påminner om den som Jordbruksverket tidigare har använt men flera kommuner har nu klassificerats på ett annat sätt.

I vissa fall behöver vi dela in kommunerna på två grövre sätt; en med fyra kategorier och en annan med enbart två kategorier.

² Definition enligt Dalarnas Regionala Serviceprogram 2022–2030

³ Definition enligt Dalarnas Regionala Serviceprogram 2022–2030

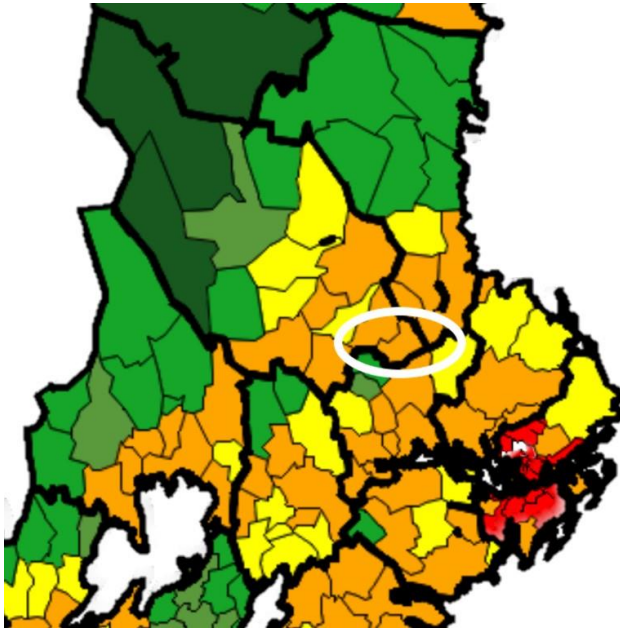
⁴ <https://jordbruksverket.se/stod/programmen-som-finansierar-stoden/var-definition-av-landsbygd-2022-11-22>

De sex kategorierna har bestämts utifrån befolkningstäthet och närhet till städer.

Mycket glesa landsbygdskommuner	Kommuner med hela befolkningen i glest befolkade områden och med minst 90 minuters genomsnittlig resväg till en ort med minst 50 000 invånare. Tillväxtanalys kallar dem landsbygdskommuner som är mycket avlägset belägna.
Glesa landsbygdskommuner	Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i glest befolkade områden. Mindre än 50 procent av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg med bil till en ort med minst 50 000 invånare. Tillväxtanalys kallar dem landsbygdskommuner som är avlägset belägna.
Tätortsnära landsbygdskommuner	Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i glest befolkade områden. Minst 50 procent av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg till en ort med minst 50 000 invånare. Tillväxtanalys kallar dem landsbygdskommuner nära en större stad.
Glesa blandade kommuner	Kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i glest befolkade områden. Mindre än 50 procent av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg till en ort med minst 50 000 invånare. Tillväxtanalys kallar dem täta kommuner som är avlägset belägna.
Täta blandade kommuner	Kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i glest befolkade områden. Minst 50 procent av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg till en ort med minst 50 000 invånare. Tillväxtanalys kallar dem täta kommuner nära en större stad.
Storstadskommuner	Kommuner med mindre än 20 procent av befolkning i glest befolkade områden och

med angränsande kommuner som har en samlad folkmängd på minst 500 000 invånare. Tillväxtanalys kallar dem storstadskommuner.

Enligt dessa definitioner är Avesta kommun en tät blandad kommun, stadsområde. Norberg definieras som gles landsbygd och Säter som en gles blandad kommun. I Dalarna är Vansbro, Malung, Älvdalen och Orsa glesa eller mycket glesa landsbygdskommuner enligt den här definitionen.

Avesta kommun markerat på karta från Jordbruksverket.⁵

⁵ <https://jordbruksverket.se/download/18.14e1938116d00cc1a5f76251/1575032641614/gmap28.html> 2022-11-29

3. Serviceplanens koppling till Regionala Serviceprogrammet & andra strategier

Grunden för prioriteringarna i Regionala Serviceprogrammet (RSP) är att stärka de områden där det är svårast att ge service på kommersiella grunder. Ett exempel är ett område eller en ort med ett litet befolkningsunderlag och långt avstånd till närmsta större tätort. Platser som kan prioriteras för stöd regleras i förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service. Därtill kan regionerna peka ut platser som de anser är mest prioriterade inom sin region. Vidare kan även kommunerna själva prioritera platser och orter i sin egen serviceplan. Det handlar också om att strategiskt mobilisera lokala resurser för att skapa utveckling.

3.1 Dalastrategin 2030

Dalastrategin 2030⁶ – Tillsammans för ett hållbart Dalarna är den strategi som RSP ska bidra till att uppnå. Dalastrategin delar in prioriteringarna i tre olika områden:

Ett klimatsmart Dalarna, ett konkurrenskraftigt Dalarna och ett sammanhållet Dalarna. Tillgång till service bidrar framförallt till målet om ett sammanhållet Dalarna där det finns goda livsmiljöer där människor mår bra och där alla ges möjlighet att utvecklas.

Arbetet inom RSP behöver även förhålla sig till andra strategier och uppdrag för en helhetssyn på servicefrågor:

Agenda 2030

När service finns lokalt och samlad på en plats skapas ekonomisk nytta genom att andra verksamheter kan fungera på platsen. Transportbehovet och utsläppen minskar samtidigt som möjligheterna för lokala kretslopp ökar. Lokal service möter människors behov av en fungerande vardag och erbjuder mötesplatser som bidrar till social sammanhållning.

Genomförandet av landsbygdspolitiken i nationella strategin

där god tillgång till kommersiell och offentlig service är en grundförutsättning för attraktiva livsmiljöer i hela landet.

Dalarnas besöksnäringstrategi 2030

då småskalig turism ses som en framtidsnäring i glesa bygder. Det är en platsbunden resurs som kan generera företagande och serviceintäkter.

⁶ Från Dalarnas regionala serviceprogram 2022–2030

Den fortsatta utvecklingen av statliga servicecenter

Länsstyrelsen Dalarnas samordningsuppdrag

vad gäller betaltjänster som också räknas till grundläggande kommersiell service. Länsstyrelsen har även samordningsrollen för arbetet med krisberedskap och fossilfria transporter.

Socialt företagande och social innovation

ses som en möjlighet för lokalsamhällen att kompensera för det tomrum som skapats när den kommunala närvaron minskat på orten och den kommersiella servicen har svårt att bära sig.

Dalarnas regionala livsmedelsstrategi mot 2030

och kopplingen till primärproduktion av livsmedel, en besöksnäring som efterfrågar regionala matvaror och möjligheten att handla det närproducerade i den lokala butiken.

Landsbygdsprogrammet och Leader

Stöd till kommersiell service som nu ligger i landsbygdsprogrammet kommer, om de finns kvar, att hanteras av regionerna efter 2023. Leader kommer att ligga kvar i Landsbygdsprogrammet och genomföra lokala insatser för utveckling, till exempel inom kommersiell service. Dalakommuner ingår idag i tre godkända Leaderområden, Leader nedre Dalälven, Leader Dalälvarna och det nybildade Leader Bergslagen.

Regionala bredbandsstrategi 2025

Med snabbt och stabilt bredband ökar möjligheten att arbeta hemifrån och driva företag i landsbygder vilket gör att avstånd får mindre betydelse för valet av boendeort. Med minskad arbetspendling är det troligt att hushållen gör fler av sina inköp i den lokala butiken.

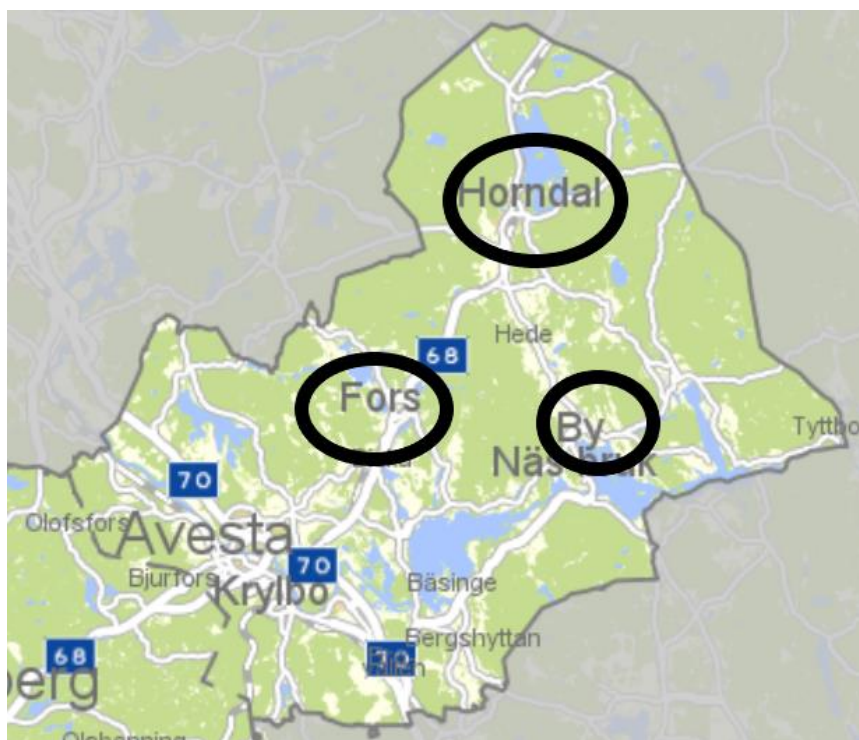
4. Avesta kommuns serviceplan

Serviceplanen ska ses som ett komplement till kommunens landsbygdsprogram (Program för Landsbygdsutveckling Avesta kommun), senast antaget av kommunfullmäktige i mars 2018. Landsbygdsprogrammets innehåll är utformat utifrån diskussioner under öppet utannonserade möten på landsbygden runt om i Avesta kommun. Programmet används flitigt och visar kommunens intentioner och engagemang vad gäller att främja och underlätta människors verksamhet och vardagsliv i kommunen. Serviceplanen ska också vara ett underlag inför revidering av översiktsplanen (senast antagen 2007-02-12)

Ambitionen är att Serviceplanen ska vara ett levande dokument som utgör ett komplement till kommunens översiktsplan och landsbygdsprogram. De boendes och verksammas prioriteringar av service ska vara vägledande för kommunens tjänstemän och politiker i det dagliga arbetet.

En aktuell serviceplan är en förutsättning för att Region Dalarna ska ta eventuella beslut om ekonomiskt stöd till lanthandeln, eller initiativ och verksamheter som syftar till att behålla den servicen som en lanthandel kan erbjuda.

4.1 Prioriterade områden

De prioriterade orterna By, Fors & Horndal i Avesta kommun.

Avesta kommuns serviceplan ska bidra till att uppnå de fastställda målen och de prioriterade insatsområdena i det regionala serviceprogrammet som syftar till att människor och företag i hela Dalarna ska erbjudas god servicenivå inom rimliga avstånd.

Vad gäller serviceplanen så kommer Avesta kommun att fortsätta fokusera på de tidigare

prioriterade områdena By, Fors och Horndal. Det innebär också att, om möjligt, ge stöd vad gäller orternas behov av kommersiell service. Den kommersiella servicen som Avesta prioriterar är dagligvaruhandel och tillgång till drivmedel.

Förutom den kommersiella servicen så anser Avesta kommun att man ska verka för att en vårdcentral, med personal fysiskt på plats, etableras i Horndal.⁷ Men även bibehållandet av den nuvarande offentliga servicen i samtliga utpekade områden. Exempelvis skola, bibliotek, bad och Horndals Servicepunkt.

Prioriterade områden	Service 2023
Horndal	ICA Supermarket som är dagligvaruhandel, har paketutlämning samt är ombud för spel och Systembolaget. Butiken säljer även receptfria läkemedel. OKQ8 drivmedelsstation finns i Horndal.
Fors	ICA Nära som är en dagligvaruhandel. Har även obemannade öppettider utöver ordinarie bemannade öppettider. Har paketutlämning och är ombud för Svenska spel och Apoteket.
Södra By	By Centrumservice som har drivmedelsstation, dagligvaruhandel och paketutlämning.

En tjänsteperson från Avesta kommun deltar i det regionala nätverket för Serviceprogrammet. Avesta har även en tjänsteperson med i Folkare Landsbygdsforum som är ett formellt nätverk som leds av kommunfullmäktiges ordförande. Representanterna kommer från olika utvecklingsgrupper eller föreningar som ägnar sig åt landsbygdsutveckling, samt LRF.

Detta ger goda förutsättningar för att jobba långsiktigt och hålla serviceplanen levande.

4.2 Utveckling & möjligheter framåt

I Horndal har det multinationella företaget Google köpt 109 hektar mark för en eventuell etablering av fem serverhallar. Mark – och Miljödomstolen har lämnat miljötillstånd till att uppföra ett datacenter med fem serverhallar.

En etablering av Googles planerade serverhallar i Horndal skulle betyda mycket för näringslivets och samhällets utveckling i Avesta kommun och Horndal i synnerhet i form av att det skulle locka fler arbetstillfällen till området och behovet av bostäder och kommunal-

⁷ Överenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet i Avesta kommun.

och kommersiell service skulle öka. En etablering skulle gynna näringslivet och utvecklingen lokalt och regionalt.

Servicepunkt Horndal öppnade under 2021 och är en satsning för ökad tillgänglighet och utveckling av dialog med medborgare. Servicepunkten är också en så kallad Trygghetspunkt dit medborgare kan vända sig för bland annat information i händelse av en samhällskris. Personal från Avestas förvaltningar och Servicecenter ska de dagar då servicepunkten håller öppet, kunna lotsa besökare rätt och besvara kommunala frågor. Vid sidan av den ordinarie bemanningen, kan också enskilda möten bokas i lokalen med kommunala tjänstepersoner. Servicepunkten är också tänkt att underlätta för människor så att de inte behöver åka in till stan.

I Avestas Översiktsplan⁸ står det följande:

”De livsmedelsbutiker som finns kvar i de mindre tätorterna måste ges möjlighet att fortsätta sin verksamhet.

Enskilda landsbygdsbutiker utanför Avesta centralort kan hos Region Dalarna ansöka om särskilt stöd för att de ska kunna upprätthålla en rimlig servicenivå gentemot de boende i glesbygden. För att landsbygdsbutikerna ska ha en möjlighet att överleva på sikt krävs troligen att de utvecklas mot lokalt servicecenter med viss kommunal service.”

4.3 Lägesbeskrivning

Befolkning i de prioriterade områdena i Avesta kommun.

	Avesta kommun totalt	Södra By (By-Näs Bruk-Hede)	Fors tätort	Horndals tätort
År 2008	21 937	540	831	1 157
År 2022	22 925	675 ⁹	758	1 038

De som bor på intilliggande landsbygd är en stor del, vilket gör dem beroende av den intilliggande ortens service.

De tre kommundelarna har prioriterat butik och drivmedelsstation högt, vilket ska vara vägledande för kommunens tjänstemän vad gäller möjlighet att påverka stödfunktioner hos andra myndigheter. Exempel på detta kan också vara att behålla dagens instruktioner till hemtjänstpersonalen att handla i närmaste butik, och att samordna alla inköp som kan samordnas. Ansvariga tjänstemän inom Vård och Omsorg samt Tillväxt följer upp dessa frågor i samverkan.

Skola och förbättrade kommunikationer har också prioriterats högt, vilket ska vara vägledande för tjänstemän och politiker i beslutande positioner.

⁸ Översiktsplanen för Avesta kommun antagen 2007-02-12

⁹ By består av 121 invånare och By med omland består av 121 + 214 invånare

Den statliga servicens närvaro är mycket viktig för invånare och företagare, men den har försvunnit i snabb takt på många orter i Dalarna. Detta har ofta varit svårt att påverka från den ort eller kommun det berört eftersom det sällan föregåtts av diskussion mellan servicegivare och kommun. Här måste vi bevaka så att Avesta fortsätter vara en kommun i Dalarna som kan erbjuda en någorlunda komplett servicenivå och ses som replipunkt, det vill säga skyddad. Partnerskapet som fortsätter arbetet med det regionala serviceprogrammet (RSP) blir ett viktigt verktyg i detta arbete då många statliga myndigheter är representerade där.

Ledande politiker i Avesta kommun har under åren bjudit in till öppet utannonserade möten i allmänna samlingslokaler runt om i kommunen. Vid dessa möten diskuteras de boendes helhetssyn på bygdens service och ansvariga tjänstemän och politiker följer upp åsikter som kommer upp under mötet.

Med dessa möten som grund kan serviceplanens prioriteringar ligga fast eller förändras, och användas som bakgrunds- och diskussionsmaterial. Serviceplanen uppdateras därför löpande och är också ett underlag för löpande revidering av översiktsplanen.

4.4 Prioriterade insatser

	Åtgärd	Ansvar
1	Inkludera landsbygdservice i kommunens planer och program.	Respektive förvaltning
2	Tillhandahålla samhällsinformation till besökarna på servicepunkterna.	Respektive förvaltning/ Servicecenter
3	Stödja initiativ för att hitta nya lösningar på service och utveckling av orterna på landsbygden.	Respektive förvaltning
4	Förvaltningar verkar för att skapa kontaktytor som ger ökad insikt i varandras verksamheter i avseende att samordna kommunens arbete med service på landsbygden.	Respektive förvaltning
5	De möjligheter som upphandlingspolicyn ger för inköp från mindre leverantörer och butiker ska tillämpas.	Upphandlingsenheten/ Respektive förvaltning
6	Informera om stöd till de verksamheter som finns i de prioriterade områdena.	Tillväxt Avesta

5. Hållbarhet

5.1 Hållbarhet i Regionala Serviceprogrammet

Den prioriterade servicen för Regionala Serviceprogrammet (RSP) beskriver att den prioriterade servicen ska vara hållbar både ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Det är exempelvis önskvärt att butikerna blir mer hållbara, både ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Då behövs insatser för att utveckla verksamheterna med sikte på framtiden.

Hållbarhet är både ett mål och medel för regional utveckling. Det är genom en hållbar omställning som Dalarna stärker sin attraktivitet och konkurrenskraft. För att Dalarna ska nå hållbarhet krävs omställning i alla delar av samhället, och ett mål får inte uppnås på bekostnad av ett annat. Konflikter mellan olika mål och samhällsutmaningar kommer att uppstå. De behöver då lyftas, synliggöras och vägas mot varandra.

5.2 Hållbarhet i Avesta kommun¹⁰

Avesta kommuns serviceplan ska bidra till de prioriteringar som har gjorts i Regionala Serviceprogrammet.

Avesta kommun ska vara en plats för alla, där vi både gör vår plikt och kräver vår rätt. Hela den bygd som utgör Avesta kommun – Folkarebygden – ska erbjuda trygghet att bo och verka, att växa upp i och bli en del av. Starka band knyter samman stad, tätorter och landsbygd. Alla vi som bor här delar både utmaningar och möjligheter. Tillsammans kan vi skapa jämlika och hållbara lösningar.

Avesta ska vara en miljökommun i framkant, där riktlinjer och investeringar leder till hållbar utveckling och att Avesta blir en av Sveriges mest klimatsmarta kommuner. Vi ska underlätta för medborgare att minska sin klimatpåverkan. Det ska vara lätt att göra rätt. Vi ska aktivt arbeta med att skapa förutsättningar för de nya gröna jobben som bidrar till en cirkulär bioekonomi, där fossila och andra miljöskadliga material fasas ut och ersätts med förnybara råvaror och andra klimatsmarta lösningar.

Hållbar utveckling innebär att vi som lever nu tillgodoser dagens behov, utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov.

Hållbarhet har tre dimensioner: ekonomiska, sociala och miljömässiga. Ambitionen att verka hållbart ska vara en självklar del av allt kommunalt arbete.

Avesta ska möta framtiden utifrån mångfald och hållbarhet, och jämställdhetsperspektivet ska genomsyra all kommunal verksamhet.

I Avesta ska det finnas goda levnadsvillkor och jämlika möjligheter till utveckling i alla delar av kommunen. Landsbygden i Folkare är attraktiv som boende- och livsmiljö för människor i alla generationer. Områden i kommunens ytterkanter är inte periferier, utan lokala centra, där människor ofta tillsammans och av egen kraft skapar näringsverksamheter, kultur och utveckling. Alla kommuninvånare – oavsett var de bor eller i vilken ålder de har – ska erfara att de är delaktiga i och har inflytande över sitt samhälle.

¹⁰ Överenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet i Avesta kommun.

6. Utdrag ur Översiktsplan för Avesta kommun¹¹

Härunder görs vissa utdrag ur planen, i övrigt hänvisas till översiktsplanens teman och dess överväganden inom temat service samt skola – och utbildning. Under hösten 2022 påbörjades ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan.

6.1 Tema Service¹²

”Kommunens strategi och överväganden för genomförande av målen

För att uppnå målet med en god omsorg om äldre och funktionshindrade ska ett nära samarbete upprätthållas mellan den fysiska och den sociala planeringen i kommunen.

Kommunen ska, i första hand i det allmännyttiga bostadsbeståndet, både vid om- och nybyggnad åstadkomma en hög grad av tillgänglighet.

Alternativa boendeformer, servicelägenheter, äldreboenden och gruppboende ska skapas för dem som inte klarar av ett vanligt boende. Dessa boendeformer bör integreras i övrig bebyggelse.

En god service ska finnas både i tätort och glesbygd. Kommunen ska verka för att befintlig service bibehålls och utvecklas.

Serviceutbudet ska vara sådant att valmöjlighet finns för äldre och personer med funktionsvariationer att bo kvar i den egna kommundelen.”

I beskrivningen kan man också läsa:

”De livsmedelsbutiker som finns kvar i de mindre tätorterna måste ges möjlighet att fortsätta sin verksamhet.

Enskilda landsbygdsbutiker utanför Avesta centralort kan hos Region Dalarna ansöka om särskilt stöd för att de ska kunna upprätthålla en rimlig servicenivå gentemot de boende i glesbygden. För att landsbygdsbutikerna ska ha en möjlighet att överleva på sikt krävs troligen att de utvecklas mot lokalt servicecenter med viss kommunal service.”

6.2 Tema Skola och Utbildning

Kommunens strategi och överväganden för genomförande av målen

” Förskola-grundskola

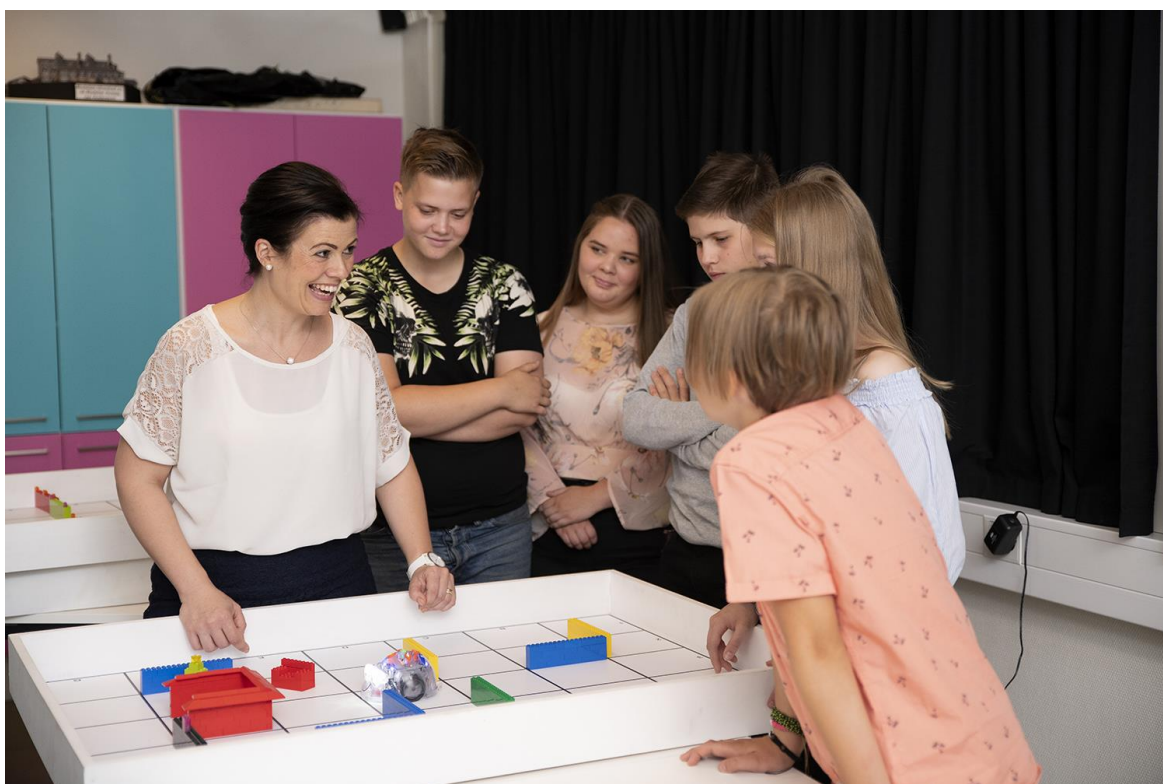
¹¹ Översiktsplanen för Avesta kommun antagen 2007-02-12

¹² Vissa föräldrade ord är utbytta till nyare versioner.

Antalet barnomsorgsplatser ska motsvara efterfrågan och målsättningen är att det ska vara rimliga avstånd till barnomsorg och skola. Under 1990-talet har barnantalet minskat kraftigt i kommunen, vilket kan få konsekvenser såväl när det gäller behovstäckning som möjligheten att bibehålla skolor i anslutning till boendet.

Kommunen har ambitionen att erbjuda plats i familjedaghem, så länge önskemål om detta finns.

Integreringen av förskola/fritidshem/förskoleklasser/ grundskola ska fortsätta. Detta innebär att lokalplaneringen ska utgå från det krympande barn- och elevunderlaget och så snart det är möjligt lämna externa lokaler till förmån för lokalintegrering i skolorna. Integreringen kommer också att påverka arbetsätt och arbetsformer.”

2023-03-28

*Stina Lundkvist, Näringslivsutvecklare
Tillväxt Avesta*

Bilaga 1. Framtagandet i Avesta kommun

Serviceplanen har tagits fram genom diskussioner med boende vid öppet utannonserade möten i kommundelarna Fors, Horndal och By. Mötena har genomförts av processledare och har varit mycket välbesökta.

Förutom invånare har också företagare, representanter från dagligvaru- och drivmedelshandel, kommunala tjänstemän, såsom förvaltningschefer, samt politiker besökt mötena. Samverkan har också skett med en formaliserad grupp på plats, ex. utvecklingsgrupp, såsom By Utvecklingsgrupp, Fors Folkets Hus, och Horndalsgruppen. Mötena har med andra ord besökts av representanter från den ideella, offentliga och privata sektorn. Detta för att få en så bred och välförankrad diskussion som möjligt. Mötesdeltagarna har delats in i arbetsgrupper om ca 6–10 personer, som sedan presenterat gruppens resultat.

Södra By, 19 nov 2008, ca 80 deltagare

Fors, 4 mars 2009, ca 60 deltagare

Horndal, 1 april 2009, ca 50 deltagare

Mötenas diskussionspunkter var:

- 1 Nulägesanalys – Hur ser det ut på orten idag?
Bred diskussion – Offentlig verksamhet – företag – ideell verksamhet
2. Vad saknas på orten idag?
3. Om vi ska prioritera de 5 viktigaste – Vad är det viktigaste för att kunna bo och verka på orten? Dessa punkter bör vara vägledande för utvecklingsgruppers och förvaltningars utvecklingsarbete.

Diskussionskvällarnas hela resultat är sammanfattade i bilaga 1.¹³ Nedan har ortens fem viktigaste prioriteringar tagits med. De olika gruppernas prioriteringar har liknat varandra, men den exakta prioriteringsplaceringen kan ha varit olika, därför är inte prioriteringarna nedan rangordnade.

Vanligt i denna typ av breda diskussioner är att frågor kommer upp som inte berör kommunens ansvarsområde. I dessa fall har kommunala tjänstemän och politiker fört frågorna vidare till rätt mottagare. Exempel på detta kan vara åtgärder, såsom belysning, renhållning, vägätgärder med mera på mark som inte ägs av kommunen.

1.1 Södra By

Ortens 5 viktigaste prioriteringar (kan vara befintligt eller önskvärt)

- Skola – profil / dagis
- Kommunikationer (bättre förbindelser särskilt på helger)

¹³ Från Avesta kommuns serviceplan 2009

- Överlevnad handel / mack
- Underhåll vägar – cykelvägar – exempelvis cykelväg mellan skola och ridhus
- Attraktivt äldreboende / frigör gårdar

Det ansågs viktigt att betona att Horndals offentliga och kommersiella service betjänar även Södra By, och att man därför ser det som mycket viktigt i By att Horndal får behålla sin servicegrad. Det är 10 km till Horndal och 25 km till Avesta tätort.

Viktigt att bevara läkarmottagning och apotek i Horndal

En hög servicenivå anser man ger bygden en hög attraktionskraft vilket leder till inflyttning och ökning av besöksnäring.

Det ansågs också viktigt är att stötta det som redan finns.

1.2 Fors

Ortens 5 viktigaste prioriteringar (kan vara befintligt eller önskvärt)

- Matbutik / Mack / Bankomat
- Dagisplatser/Dagmammor/barnomsorg/öppen förskola
- Cykelbana
- Bättre bussförbindelser / Infrastruktur
- Servicelägenheter / Seniorboende

1.3 Horndal

Ortens 5 viktigaste prioriteringar (kan vara befintligt eller önskvärt)

- Barn / Ungdom / Skola
- Omsorg / Vårdcentral
- Kommunikationer (1 kommun = 1 zon)
- Butik / Mack
- Företagsklimat / arbetstillfällen /Utveckla industriområden

Flera av prioriteringarna finns idag, men man ansåg det viktigt att de fick vara kvar. Om dessa prioriteringar låg fast, lägger man gärna till uttagsautomat, skoterled, ökad tillgänglighet till badhuset, samt ökat kultur och fritidsutbud.

1.4 Slutsats

Orternas prioriteringar följer någorlunda väl vad som står i analysen från Dalarnas Forskningsråd.

Det är givetvis också så att det är svårt att enas om prioriteringarnas exakta placering i skalan 1–5 under en diskussionskväll. Det finns dock en antydning till samstämmighet i att skola och barnomsorg känns viktigare än kommunikationer, och att butik och mack är mycket betydelsefulla.

By anser också att det viktigt att Horndal få behålla sin service, eftersom de har närmare till Horndal. (se ovan Södra By) Även detta följer Dalarnas Forskningsråds analys. Fors som nyligen förlorat sin drivmedelsstation prioriterar den högt.

Bilaga 2

2.1 Ett klimatsmart Dalarna¹⁴

Position 2030	Prioriteringar
<ul style="list-style-type: none">•Dalarna når de nationella energi- och klimatmålen.•Med nya tekniker och tankesätt är Dalarna en förebild i arbetet för en mer hållbar mobilitet.•Dalarna har förbättrad biologisk mångfald och stärkt beredskap för att möta klimatförändringarna	<ul style="list-style-type: none">•Främja det offentliga och näringslivets arbete med att minska sina nettoutsläpp av växthusgaser.•Verka för ökad produktion av förnybar el och mer effektiv användning av energi.•Främja cirkulär ekonomi och resurseffektivitet.•Möjliggöra hållbart resande och transporter.•Stärka strategisk hållbar och robust samhällsplanering.•Utveckla den gröna infrastrukturen.•Verka för stärkta ekosystemtjänster.

2.2 Ett konkurrenskraftigt Dalarna¹⁵

Position 2030	Prioriteringar
<ul style="list-style-type: none">•Dalarnas starka näringsliv är ledande inom hållbarhet, vilket öppnat upp för nya export- och investeringsmöjligheter.•Dalarna har en utvecklad infrastruktur som medger större arbetsmarknadsregioner och möter näringslivets transportbehov.•Dalarna har stärkt förutsättningarna för länets kompetensförsörjning genom väl fungerande struktur för matchning, höjd utbildningsnivå och ett utvecklat livslångt lärande.•Dalarna har en hög innovationskraft som möter samhällsutmaningar och utvecklar såväl näringsliv som välfärd.	<ul style="list-style-type: none">•Verka för ett diversifierat näringsliv som är i framkant av hållbarhetsarbetet.•Verka för ökade investeringar, export och internationalisering.•Främja entreprenörskap och företagande.•Ta tillvara digitaliseringens möjligheter.•Industri och besöksnäring är fortsatt betydelsefulla näringsgrenar.•Verka för en ökad tillgänglighet i transportsystemet genom att stärka insatser för överflyttning mellan trafikslag och över geografiska gränser.•Verka för förbättrade pendlingsmöjligheter som ger ökad

¹⁴ Från Dalastrategin 2030

¹⁵ Från Dalastrategin 2030

- tillgänglighet till arbete och studier.
- Verka för ökade investeringar och underhåll på för länet prioriterade stråk.
- Skapa förutsättningar för god matchning mellan arbetskraftens kompetens och arbetsmarknadens behov.
- Verka för höjda utbildningsnivåer och stärka det livslånga lärandet.
- Verka för att fler har en akademisk utbildning samt stärka närvaron av akademi i alla delar av länet.
- Verka för en jämställd och jämlik arbetsmarknad där allas kompetens tas tillvara.
- Stimulera samspel mellan näringsliv, akademi, offentliga myndigheter och föreningsliv för stärkt innovationsförmåga.
- Stärka strategiska forsknings- och innovationsmiljöer med fokus på områden där Dalarna är starkt.
- Verka för fler kunskapsintensiva företag med innovationskapacitet.

2.3 Ett sammanhållet Dalarna¹⁶

Position 2030	Prioriteringar
<ul style="list-style-type: none"> •I Dalarna finns diversifierade boendeformer som motverkar segregation och polarisering. •I Dalarna finns attraktiva boendemiljöer och grundläggande service i alla delar av länet. •Dalarna präglas av ett starkt och inkluderande samhällsengagemang. •I Dalarna känner människor delaktighet och tillit till det demokratiska systemet. •Jämlika livsvillkor och god hälsa ger alla människor i Dalarna möjlighet att utvecklas. 	<ul style="list-style-type: none"> •Utveckla en regionalt sammanhållen samhällsplanering som bidrar till goda och inkluderande livs- och boendemiljöer. •Möjliggöra ett varierat bostadsbyggande. •Verka för ökad tillgänglighet till service för boende, företag och besökare. •Verka för ökad tillgänglighet till vård och omsorg. •Verka för ökad tillgänglighet till kultur och bildning. •Stärka digital infrastruktur. •Möjliggöra en ökad involvering och aktivt medskapande i samhällsutvecklingen.

¹⁶ Från Dalastrategin 2030

- Stärka samhällskontraktet och öka samhörighet och tillit, mellan människor och till samhället.
- Stärka digital delaktighet.
- Verka för ökad samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle.
- Verka för ökad jämlikhet och jämställdhet.
- Verka för ökad inkludering.
- Verka för ett stärkt barn- och ungdomsperspektiv.
- Verka för att äldres möjligheter att delta och bidra i samhället stärks.
- Verka för god och förbättrad hälsa

Bilaga 3 Hållbarhet i Avesta

3:1 Avesta kommun ska verka för social hållbarhet

- Fortsätta satsningar på vidareutbildning för vårdbiträden och undersköterskor att bli undersköterskor respektive sjuksköterskor, därtill möjligheter till vidareutbildning för personal inom rehabilitering.
- Kvalitetssäkring av språkkunskaper så att varje äldre person tryggt kan kommunicera med tjänstepersonen.
- Främjande av kulturaktiviteter för äldre, för att bryta ensamhet och stärka positiva sammanhang, genom samverkan med studieförbund, föreningar och kyrkor.
- Främjande av gemenskap i trygghetsboenden genom återinförande av gemensamma måltider.
- Att verka för att en vårdcentral, med personal fysiskt på plats, etableras i Horndal.
- Utredning om privata utförare inom äldreomsorgen, och om förutsättningar finns, införa sådan reform. Kommunen ska ställa höga kvalitetskrav genom att ta fram en kravlista, där bland annat rätt till heltid och delade turer inte är förhandlingsbara kriterier. Kommunen ska gentemot extern aktör tydligt och konsekvent utöva sin lagenliga tillsyn för att garantera omsorgens kvalitet. Vi är medvetna om att Avesta kommuns förhållandevis blygsamma omfattning av hemtjänst och trygghetsboende, mer öppnar för personalkooperativ och kyrkliga aktörer än för nationellt verkande bolag.

3.2 Avesta kommun ska verka för ekonomisk hållbarhet

- Ekonomin ska vara i balans.
- I takt med digitalisering och andra åtgärder, ska effektivisering ske av kommunal administration.
- Upphandlingar ska göras mer kostnadsbesparande genom bättre kunskap, köptrohet och noggrann uppföljning.
- Miljö- och hållbarhetskrav ska vara höga i alla upphandlingar.
- Skattesatsen ska vara oförändrad under mandatperioden.

3.3 Infrastruktur och kommersiell service

Utveckling av det lokala näringslivet kräver investeringar i infrastruktur, bostäder och klimatomställning. Kommunen ska intensifiera sitt påverkansarbete för bra och väl fungerande vägar och järnvägar i olika riktningar. God infrastruktur, som utveckling av godsstråket genom Bergslagen och Dalabanan, är avgörande för både person- och godstrafik.¹⁷

Dessutom pågår det en snabb förändring av drivmedelsmarknaden och drivmedelsinfrastrukturen. Den mackinfrastruktur vi har idag kommer att vara fortsatt viktig men efterfrågan på fossila drivmedel förväntas minska i takt med utbyggnaden av den nya laddinfrastrukturen. Hur utvecklingen av drivmedelsmarknaden kommer att se ut de kommande åren är svår att förutsäga.

¹⁷ Överenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet i Avesta kommun